

ความหลากหลายของนกในช่วงฤดูหนาวบริเวณป่าริมน้ำตามแนวคลองพระปรัง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

ปัญญา ไวยบุญญา¹, จตุภูมิ มีเสนา^{2,*}, ปันดดา ลากเกิน¹, ประภัสสร ยอดสง่า¹ และ บุญธิดา ม่วงศรีเมืองดี¹

¹วิทยาลัยโพธิวิชชาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก 26120

²หน่วยวิจัยการฟื้นฟูป่า ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50200

*ชื่อผู้เขียนหลัก : meesenajatupoom@gmail.com

บทคัดย่อ : คลองพระปรังเป็นลำน้ำสายหลักของจังหวัดสระแก้ว บริเวณสองฝั่งคลองเป็นแหล่งอนุรักษ์ความหลากหลายของพืชและสัตว์ที่สำคัญในระบบนิเวศป่าริมน้ำ โดยเฉพาะนกที่เป็นดัชนีชี้วัดความอุดมสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงได้ทำการสำรวจความหลากหลายของนกในช่วงฤดูหนาว โดยวิธี Point Count จำนวน 10 จุด (ระยะห่างระหว่างจุด 150 เมตร) สำรวจจุดละ 10 นาที แล้วจำแนกชนิดจากการมองด้วยกล้องส่องทางไกลชนิดสองตาและจากเสียงร้อง พบนกทั้งสิ้น 84 ชนิด (species) จาก 64 สกุล (genus) 39 วงศ์ (family) อยู่ในวงศ์นกปรอด (Pycnonotidae) มากที่สุด 8 ชนิด รองลงมาได้แก่ วงศ์นกยาง (Ardeidae) 6 ชนิด วงศ์นกเขานกพิราบ (Columbidae) และวงศ์นกจับแมลง (Muscicapidae) วงศ์ละ 5 ชนิด เมื่อจำแนกตามถิ่นที่อยู่อาศัยพบว่า เป็นนกประจำถิ่น 68 ชนิด และเป็นนกอพยพ 16 ชนิด โดยจัดอยู่ในบัญชีสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. 2546 83 ชนิด ค่าดัชนีความหลากหลายทางชีวภาพ (Shannon Diversity Index, H') เท่ากับ 3.73

คำสำคัญ : ความหลากหลาย, นก, ฤดูหนาว, ป่าริมน้ำ, คลองพระปรัง, สระแก้ว

Abstract : Diversity of birds during winter in the riparian forest along Phra Prong Canal, Watthana Nakhon District, Sa Kaeo Province

Panya Waiboonya¹, Jatupoom Meesena^{2,*}, Panadda Larperkern¹, Prapatsorn Yodsa-nga¹,
Boontida Moungrimuangdee¹

¹ Bodhivijjalaya College, Srinakharinwirot University, Amphur Ongkharak, Nakhon Nayok, 26120

² Forest Restoration Research Unit, Department of Biology, Faculty of Science, Chiang Mai University, Amphur Muang, Chiang Mai Province 50200

*Corresponding author : meesenajatupoom@gmail.com

Phra Prong Canal is the main water supply for Sa Kaeo Province. It plays an important role to create the habitat for plants and animals in the riparian ecosystem, especially for birds which are known as bio-indicator. This study focused on a diversity of birds in the riparian forest. A bird survey was conducted during winter, using Point Count method. There were 10 sampling points (150 m interval), time spending 10 minutes per point. Birds were identified visually through binoculars, or by their calls. In total, 84 species (66 genera, 40 families) were found, of which resident and migrant birds were 68 and 16 species respectively. Pycnonotidae contributed the highest species number (8 species) followed by Ardeidae (7 species), Columbidae and Muscicapidae (5 species), respectively. Moreover, most of birds (81 species) found in this study were categorized in Wildlife Protection List B. E. 2546. The Shannon diversity index was 3.73.

Keywords : diversity, birds, winter, riparian forest, Phra Prong Canal, Sa Kaeo

บทนำ

คลองพระปรังเป็นลำน้ำสายหลักของจังหวัดสระแก้ว สังคมพืชที่ขึ้นกระจายบริเวณสองฝั่งของลำน้ำอาจเรียกว่า ป่าริมน้ำ หรือ ป่าริมคลอง (Riparian forest) ทำหน้าที่สำคัญคือ ช่วยยึดเกาะตะลิ่ง ลดการพังทลายของหน้าดิน เป็นแหล่งใช้สอยของชุมชนที่อาศัยอยู่โดยรอบ และเป็นแหล่งอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพที่สำคัญ ปัจจุบันพื้นที่ป่าริมคลองพระปรังมีแนวโน้มลดลงอย่างรวดเร็ว (บุญ

ธิดา และคณะ, 2558) ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในระบบนิเวศที่มีลักษณะจำเพาะนี้ โดยเฉพาะนก ถือเป็นดัชนีชี้วัดความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่และยังเป็นกลุ่มสิ่งมีชีวิตที่มีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมและเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ได้ง่าย งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพของนกในบริเวณป่าริมคลองพระปรัง เพื่อให้ทราบถึงชนิดและกลุ่มของนกที่มาใช้ประโยชน์ตลอดจนสถานภาพทางการอนุรักษ์เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการอนุรักษ์ต่อไป

วิธีการ

1. พื้นที่ศึกษา

การสำรวจความหลากหลายของนกในพื้นที่ป่าตามแนวคลองพระปรัง (N 13° 54.879' E 102° 22.702' ถึง N 13° 54.809' E 122° 22.847') ซึ่งมีความสูงจากระดับน้ำทะเลเฉลี่ย 65-74 เมตร ในบริเวณตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ป่ามีลักษณะเป็นพื้นที่ป่ากึ่งเขตร้อนชื้นที่มีความชื้นสูงและมีเงาวัลย์ปกคลุมในบางบริเวณ พื้นที่โดยรอบป่าริมคลองเป็นแหล่งเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ยางพารา อ้อย และมันสำปะหลัง ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,404 มิลลิเมตรต่อปี อุณหภูมิเฉลี่ย 28 องศาเซลเซียส พรรณไม้เด่นที่สำรวจพบบริเวณป่าริมคลอง ได้แก่ ข่อย (*Streblus asper*) ยางนา (*Dipterocarpus alatus*) และชุมแสง (*Xanthophyllum lanceatum*) เป็นต้น (บุญธิดา และคณะ, 2558)

2. การสำรวจความหลากหลายของนก

สำรวจโดยใช้วิธีแบบ Point Count กำหนดจุดสำรวจจำนวน 10 จุด รัศมีขนาด 25 เมตร แต่ละจุดห่างกัน 150 เมตร โดยการพายเรือจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง สำรวจ 2 ช่วงเวลาต่อวัน คือหลังพระอาทิตย์ขึ้น เวลาประมาณ 6:00 – 9:00 นาฬิกา และก่อนพระอาทิตย์ตกดินเวลาประมาณ 15:00 – 18:00 ใช้เวลาสำรวจจุดละ 10 นาที (Bibby *et al.*, 1992; Bibby *et al.*, 1998) สำรวจช่วงเดือนมกราคม 2559 โดยเป็นช่วงตัวแทนฤดูหนาว จำแนกชนิดนกตาม Lekagul and Round (1991) จากการมองด้วยตาเปล่าหรือกล้องส่องทางไกล และเสียงร้อง บันทึกชนิดพันธุ์ จำนวน เวลาตำแหน่งที่เกาะ และพฤติกรรมขณะที่พบ วิเคราะห์ค่าดัชนีความหลากหลาย Shannon – Weaver's index , H' (Magurran, 1988) และค่าความชุกชุมสัมพัทธ์ (Relative abundance) โดยวิธีของ Pettingill (1969) แบ่งระดับความชุกชุมเป็น 5 ระดับ คือ ร้อยละ 90-100 หมายถึง นกที่พบบ่อยมาก (Abundant) ร้อยละ 65-89 หมายถึง นกที่พบบ่อย (Common) ร้อยละ 31-64 หมายถึง นกที่พบปานกลาง (Moderately Common) ร้อยละ 10-30 หมายถึง นกที่พบน้อย (Uncommon) และร้อยละ 1-9 หมายถึง นกที่พบได้ยาก (Rare)

ผลการศึกษา

1. ผลการสำรวจความหลากหลายของนก พบนกจำนวนทั้งสิ้น 84 ชนิด (species) จาก 66 สกุล (genus) 40 วงศ์ (family) อยู่ในวงศ์นกปรอด (Pycnonotidae) มากที่สุด 8 ชนิด รองลงมาได้แก่ วงศ์นกยาง (Ardeidae) 6 ชนิด วงศ์นกเขานกฟิราบ (Columbidae) และวงศ์นกจับแมลง (Muscicapidae) วงศ์ละ 5 ชนิด พบว่าเป็นนกประจำถิ่น 68 ชนิด และเป็นนกอพยพ 16 ชนิด (ตาราง 1) นกส่วนใหญ่จัดอยู่ในบัญชีสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. 2546 ยกเว้น นกเขาขาว (*Geopelia striata*) นกเขาใหญ่ (*Streptopelia chinensis*) และนกกระจัดธรรมดา (*Phylloscopus inornatus*) (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2546) ค่าดัชนีความหลากหลายทางชีวภาพ (Shannon Diversity Index, H') เท่ากับ 3.73

2. ความชุกชุมสัมพัทธ์ พบว่านกส่วนใหญ่จัดอยู่ในกลุ่มนกที่พบน้อย มีจำนวน 51 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 60.7 รองลงมาคือกลุ่มนกที่พบได้ปานกลาง มีจำนวน 14 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 16.7 กลุ่มนกที่พบได้บ่อยมาก จำนวน 10 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 11.9 และกลุ่มนกที่พบได้บ่อย มีจำนวน 9 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 10.7 โดยไม่มีนกอยู่ในกลุ่มพบได้ยาก นกที่พบได้บ่อยครั้งบริเวณข้างลำคลองพระปรัง ได้แก่ อีกา (*Corvus macrorhynchos*) นกกาเหว่า (*Eudynamis scolopacea*) นกจาบคาหัวสีส้ม (*Merops leschenaultia*) นกปรอดสวน (*Pycnonotus blanfordi*) และนกอีแพรดแถบออกดำ (*Rhipidura javanica*) ที่มีค่าความชุกชุมสัมพัทธ์เท่ากับร้อยละ 100

3. เมื่อแบ่งนกออกตามประเภทการกินอาหาร พบว่ากลุ่มนกที่กินแมลง (Insectivore) มีมากที่สุด 36 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 42.8 ของนกทั้งหมด โดยนกกลุ่มกินแมลงจัดเป็นกลุ่มใหญ่และพบมากที่สุด เช่นเดียวกับที่สำรวจพบในบริเวณป่าประเภทอื่นๆ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากพื้นที่ข้างลำคลองพระปรังมีความเหมาะสมแก่การกระจายพันธุ์และเพิ่มจำนวนของแมลงหลากหลายชนิด ซึ่งเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของนก ประกอบกับบางบริเวณยังคงมีพรรณไม้ขึ้นอยู่อย่างหนาแน่น จึงเหมาะแก่การวางไข่ การอนุบาลตัวอ่อนของแมลงเป็นแหล่งหากินและผสมพันธุ์ของแมลงตัวเต็มวัยของทั้งแมลงบกและแมลงน้ำ (Briers and Gee, 2004)

4. การใช้ประโยชน์พื้นที่ พบว่านกใช้ป่าริมคลองในหลากหลายรูปแบบ เช่น กลุ่มนกที่อาศัยหากินอยู่ข้างลำน้ำ ได้แก่ นกอีแพรดแถบอกดำ (*R. javanica*) ที่มีค่าความชุกชุมสัมพันธ์คิดเป็นร้อยละ 100 หรือพบได้บ่อยมาก นกกะเต็นน้อยธรรมดา (*Alcedo atthis*) นกกะเต็นอกขาว (*Halcyon smyrnensis*) นกยางเปีย (*Egretta garzetta*) เป็นต้น กลุ่มนกที่มักทำรังวางไข่บริเวณข้างลำน้ำ ได้แก่ นกกระจาบบนดิน (*Ploceus philippinus*) พบว่าทำรังวางไข่อยู่ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงสิงหาคม (โอภาส, 2544) กลุ่มที่อาศัยหรือหากินบนไม้ยืนต้นข้างลำน้ำ เช่น นกปรอดหน้าขาว (*Pycnonotus goiavier*) นกแซงแซวหางป๋วงใหญ่ (*Dicrurus paradiseus*) นกจาบคาเล็ก (*Merops orientalis*) นกจาบคาหัวสีส้ม (*Merops leschenaulti*) และนกเขาใหญ่ (*Streptopelia chinensis*) เป็นต้น และบางชนิดใช้เป็นที่พักผ่อนในเวลากลางวัน เช่น นกแสก (*Tyto alba*) เป็นต้น

บทสรุป

จากการสำรวจความหลายของนกบริเวณลำคลองพระปรอง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ในช่วงฤดูหนาว พบนกจำนวน 84 ชนิด (species) จาก 66 สกุล (genus) 40 วงศ์ (family) โดยนกในกลุ่มกินแมลงมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.8 อีกา (*Corvus macrorhynchos*) นกกาเหว่า (*Eudynamis scolopacea*) นกจาบคาหัวสีส้ม (*Merops leschenaultia*) นกปรอดสวน (*Pycnonotus blanfordi*) และนกอีแพรดแถบอกดำ (*Rhipidura javanica*) เป็นชนิดที่สามารถพบได้บ่อยในลำคลองพระปรองบริเวณที่สำรวจ นกส่วนใหญ่ที่สำรวจพบจัดอยู่ในกลุ่มสัตว์ป่าคุ้มครอง การอนุรักษ์พื้นที่ป่าริมคลองจึงถือว่าเป็นการอนุรักษ์พันธุ์นกเหล่านี้ด้วยซึ่งนับวันจะมีจำนวนลดลงเรื่อยๆ การสำรวจครั้งนี้จึงสามารถใช้เป็นข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการพื้นที่ในการอนุรักษ์พันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ ตลอดจนการสร้างสมดุลให้แก่ระบบนิเวศริมคลองได้ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณเงินรายได้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีงบประมาณ 2558 ขอขอบคุณ คุณมะลิวัลย์ แซ่ย่าง คุณจรงค์ศักดิ์ จันทร์เป็รียง คุณวันเพ็ญ ก้านอินทร์ คุณลลิตา มูลเชื้อ และคุณนิรุทธ์ คำลำ ที่ช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลภาคสนาม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2546. ราชกิจจานุเบกษา. 120 (ตอนที่ 74ก). หน้า 58-115.
- บุญธิดา ม่วงศรีเมืองดี, วันเพ็ญ ก้านอินทร์, ปันดดา ลากเก็น และศศิธร โคสุวรรณ 2558. ความหลากหลายชนิดของพรรณไม้และการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าริมคลองพระปรอง จังหวัดสระแก้ว. รายงานการประชุมวิชาการเครือข่ายวิจัยนิเวศวิทยาป่าไม้ประเทศไทย ครั้งที่ 4 “องค์ความรู้ทางนิเวศวิทยาเพื่อการจัดการที่ยั่งยืน”. มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก : อักษรสยามการพิมพ์. หน้า 60-168.
- โอภาส ขอบเขตต์. 2542. หนังสือชุดนกในประเทศไทย เล่ม 1-2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สารคดี. หน้า 18-165.
- โอภาส ขอบเขตต์. 2543. หนังสือชุดนกในประเทศไทย เล่ม 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สารคดี. หน้า 20-210.
- โอภาส ขอบเขตต์. 2544. นกในเมืองไทย เล่ม 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สารคดี. หน้า 40-220.
- Bibby, C., Burgess, N., Hill, D. and Mustoe, S. 1992. Bird census techniques. London. U.K.: Academic press. 302 pp.
- Bibby, C., Jones, M. and Marsden, S. 1998. Expedition field techniques: Bird Surveys. London : Royal Geographical Society 137 pp.
- Briers, R.A. and Gee, J.H.R. 2004. Riparian forestry management and adult stream insects. Hydrology and Earth System Sciences 8: 545-549.
- Lekagul, B. and Round, P.D. 1991. A guide to the bird of Thailand. Bangkok : Saha karn Bhaet Co. 457 pp.
- Magurran, A.E. 1988. Ecological diversity and its measurement. Princeton: Princeton University Press 192 pp.
- Pettingill, O.S. 1969. A laboratory and field manual of ornithology. Minnesota. U.S.A.: Bures Publishing Company. p. 385-386.

ตารางที่ 1 ชนิดพันธุ์นกที่สำรวจพบในพื้นที่ป่าริมคลองพระปรง ตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

อันดับ	ชื่อวงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อไทย	ชื่อสามัญ	สถานะ	อาหาร	ความชุกชุมสัมพัทธ์
Ciconiiformes	Ciconiidae	<i>Anastomus oscitans</i>	นกปากห่าง	Asian Openbill	R	fs	U
Pelecaniformes	Ardeidae	<i>Nycticorax nycticorax</i>	นกเขาก	Black-crowned Night Heron	M	r	U
	Ardeidae	<i>Butorides striata</i>	นกกางเขิน	Striated Heron	R	fs	MC
	Ardeidae	<i>Egretta garzetta</i>	นกกางเขิน	Little Egret	M	fs	MC
	Ardeidae	<i>Ixobrychus cinnamomeus</i>	นกกางเขินธรรมดา	Cinnamon Bittern	R	fs	U
	Ardeidae	<i>Ardeola bacchus</i>	นกกางเขินจันทน์	Chinese Pond Heron	M	fs	U
	Ardeidae	<i>Ardeola speciosa</i>	นกกางเขินจันทน์	Javan Pond Heron	R	fs	U
Suliformes	Phalacrocoracidae	<i>Microcarbo niger</i>	นกกาน้ำเล็ก	Little Cormorant	R	fs	U
Accipitriformes	Accipitridae	<i>Elanus caeruleus</i>	นกกตี่ขาว	Black-winged shouldered Kite	R	r	U
Columbiformes	Columbidae	<i>Chalcophaps indica</i>	นกกางเขิน	Common Emerald Dove	R	s	U
	Columbidae	<i>Streptopelia chinensis</i>	นกกางเขินใหญ่	Spotted Dove	R	s	A
	Columbidae	<i>Streptopelia tranquebarica</i>	นกกางเขิน	Red Turtle Dove	R	s	U
	Columbidae	<i>Geopelia striata</i>	นกกางเขิน	Zebra Dove	R	s	MC
	Columbidae	<i>Columba livia</i>	นกกพิราบป่า	Rock Pigeon/Dove	R	s	U
Cuculiformes	Cuculidae	<i>Centropus sinensis</i>	นกกะปูดใหญ่	Greater Coucal	R	a	A
	Cuculidae	<i>Eudynamis scolopacea</i>	นกกาท่า	Common Asian Koel	R	ijr	A
	Cuculidae	<i>Cacomantis someraii</i>	นกกัดกลาง	Banded Bay Cuckoo	R	ijr	U
	Cuculidae	<i>Phoenicophaps tristis</i>	นกกัดใหญ่	Green-billed Malkoha	R	ijr	MC
Strigiformes	Strigidae	<i>Glaucidium cuculoides</i>	นกกัดไม้, นกคัตไม้	Asian Banded Owlet	R	r	MC
Coraciiformes	Alcedinidae	<i>Alcedo atthis</i>	นกกะเต็นน้อยธรรมดา	Common Kingfisher	R	fs	C

ตารางที่ 1 ชนิดพันธุ์นกที่สำรวจพบในพื้นที่ป่าริมคลองพระปราง ตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว (ต่อเนื่อง)

อันดับ	ชื่อวงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อไทย	ชื่อสามัญ	สถานะ	อาหาร	ความชุกชุมสัมพัทธ์
	Alcedinidae	<i>Alcedo meninting</i>	นกกระจิ๊ดน้อย หลังสีน้ำเงิน	Blue-eared Kingfisher	R	fs	U
	Alcedinidae	<i>Halcyon smymensis</i>	นกกระจิ๊ดนอกขาว	White-throated Kingfisher	M	fs	U
Piciformes	Dicruridae	<i>Dicrurus leucophaeus</i>	นกแดงแซ่สีเทา	Ashy Drongo	M	i	C
	Dicruridae	<i>Dicrurus paradiseus</i>	นกแดงเขวหางบัวใหญ่	Greater Racket-tailed Drongo	R	a	C
	Dicruridae	<i>Dicrurus macrocerus</i>	นกแดงเขวหางปลา	Black Drongo	R	i	U
	Megalaimidae	<i>Megalaima lineatosa</i>	นกตี๋ทอง	Lineated Barbet	R	f	C
	Megalaimidae	<i>Megalaima haemiocephala</i>	นกตี๋ทอง	Coppersmith Barbet	R	f	MC
Passeriformes	Acrocephalidae	<i>Phragamaticola aedon</i>	นกพังกาหนา	Thick-billed Warbler	M	i	MC
	Aegithinidae	<i>Aegithina tiphia</i>	นกขมิ้นน้อยธรรมดา	Common Iora	R	i	U
	Apodidae	<i>Cypsiurus balasensis</i>	นกแอ่นตาล	Asian Palm Swift	M	i	U
	Artamidae	<i>Artamus fuscus</i>	นกแอ่นพง	Ashy Wood-swallow	R	i	U
	Campephagidae	<i>Pericrocotus speciosus</i>	นกพญาไฟใหญ่	Scarlet Minivet	R	i	U
	Cettiidae	<i>Abroscopus superciliosus</i>	นกกระจิ๊ดคอขาว	Yellow-bellied Warbler	R	i	U
	Cisticolidae	<i>Orthotomus atrogularis</i>	นกกระจิ๊ดคอดำ	Dark-necked Tailorbird	R	i	U
	Cisticolidae	<i>Orthotomus subotius</i>	นกกระจิ๊ดธรรมดา	Common Tailorbird	R	i	A
	Cisticolidae	<i>Prinia hodgsonii</i>	นกกระจิ๊ดขี้ปากเทา	Grey-breasted Prinia	R	i	U
	Corvidae	<i>Crypsirina temia</i>	นกกาแวน	Racket-tailed Treepie	R	i	A
	Corvidae	<i>Urocissa erythrorhyncha</i>	นกขุนแผน	Red-billed Blue Magpie	R	i	U
	Corvidae	<i>Corvus macrorhynchos</i>	อีกา	Large-billed Crow	R	a	A
	Dicaeidae	<i>Dicaeum cruentatum</i>	นกสีชมพูสวน	Scarlet-backed Flowerpecker	R	f	U
	Estrildidae	<i>Lonchura punctulata</i>	นกกระจิ๊ดขี้หนู	Scaly-breasted Munia	R	s	U
	Estrildidae	<i>Lonchura striata</i>	นกกระจิ๊ดตะโพกขาว	White-rumped Munia	R	s	U

ตารางที่ 1 ชนิดพันธุ์นกที่สำรวจพบในพื้นที่ป่าริมคลองพระปรัง ตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว (ต่อเนื่อง)

อันดับ	ชื่อวงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อไทย	ชื่อสามัญ	สถานะ	อาหาร	ความชุกชุมสัมพัทธ์
Passeriformes	Hirundinidae	<i>Hirundo rustica</i>	นกนางแอ่นบ้าน	Barn Swallow	M	i	MC
	Leiostichidae	<i>Garrulax monileger</i>	นกกระสาสร้อยคอเล็ก	Lesser Necklaced Laughingthrush	R	i	U
	Meropidae	<i>Merops orientalis</i>	นกจาบคาเล็ก	Green Bee-eater	R	i	U
	Meropidae	<i>Merops leschenaulti</i>	นกจาบคาหัวสีส้ม	Chestnut-headed Bee-eater	R	i	A
	Monarchidae	<i>Hypothymis azurea</i>	นกจับแมลงจุกดำ	Black-naped Monarch	R	i	U
	Muscicapidae	<i>Copsychus malabaricus</i>	นกทางเขมตง	White-rumped Sharma	R	i	MC
	Muscicapidae	<i>Copsychus saularis</i>	นกทางเขมบ้าน	Oriental Magpie Robin	R	i	MC
	Muscicapidae	<i>Ficedula albicilla</i>	นกจับแมลงคอแดง	Taiga/Red-throated Flycatcher	M	i	C
	Muscicapidae	<i>Muscicapa dauurica</i>	นกจับแมลงสีน้ำตาล	Asian Brown Flycatcher	M	i	A
	Muscicapidae	<i>Cyornis hainanus</i>	นกจับแมลงอกสีฟ้า	Hainan Blue Flycatcher	M	i	U
	Nectariniidae	<i>Chalcoparia singalensis</i>	นกกินปติแก้มสีทับทิม	Ruby-cheeked Sunbird	R	i	U
	Nectariniidae	<i>Aethopyga saturata</i>	นกกินปติหางยาวคอดำ	Black-throated Sunbird	R	n	U
	Nectariniidae	<i>Cinnyris jugularis</i>	นกกินปติอกเหลือง	Olive-backed Sunbird	R	n	C
	Nectariniidae	<i>Arachnothera longirostra</i>	นกปติกล้วยเล็ก	Little Spiderhunter	R	n	U
	Oriolidae	<i>Oriolus chinensis</i>	นกขมิ้นท้ายทอยดำ	Black-naped Oriole	R	i	U
	Passeridae	<i>Passer domesticus</i>	นกกระจอกใหญ่	House Sparrow	R	s	U
	Passeridae	<i>Passer flaveolus</i>	นกกระจอกตาล	Plain-backed Sparrow	R	s	U
	Pellomeidae	<i>Pellomeum ruficeps</i>	นกจาบดินออกลาย	Puff-throated Babbler	R	i	U
	Pellomeidae	<i>Alcippe fratricula</i>	นกขมิ้นรกดตาแดง	Yunnan Fulvettia	R	i	U
	Phylloscopidae	<i>Phylloscopus trochiloides</i>	นกกระจุ๊ดเขียวคอเล็ก	Greenish Warbler	M	i	C
	Phylloscopidae	<i>Phylloscopus tenellipes</i>	นกกระจุ๊ดขาเล็กเนื้อ	Pale-legged Leaf Warbler	M	i	U
	Phylloscopidae	<i>Phylloscopus inornatus</i>	นกกระจุ๊ดธรรมดา	Inornate Warbler	M	i	MC

ตารางที่ 1 ชนิดพันธุ์นกที่สำรวจพบในพื้นที่ป่าริมคลองพระปรัง ตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว (ต่อเนื่อง)

อันดับ	ชื่อวงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อไทย	ชื่อสามัญ	สถานะ	อาหาร	ความชุกชุมสัมพัทธ์
Passeriformes	Phylloscopidae	<i>Phylloscopus coronatus</i>	นกกระเจี๊ยบมงกุฎ	Crowned Leaf Warbler	M	i	MC
	Pittidae	<i>Pitta cyanea</i>	นกตัวแล้วสีน้ำเงิน	Blue Pitta	R	i	U
	Ploceidae	<i>Ploceus philippinus</i>	นกกระจ่างธรรมดา	Baya Weaver	R	i	U
	Pycnonotidae	<i>Iole propinqua</i>	นกปรอดเล็กตัวขาว	Grey-eyed Bulbul	R	i,f	C
	Pycnonotidae	<i>Pycnonotus flaviventris</i>	นกปรอดเหลืองหัวจุก	Black-crested Bulbul	R	i,f	U
	Pycnonotidae	<i>Alphoixus ochraceus</i>	นกปรอดเืองท้องสีน้ำตาล	Ochraceous Bulbul	R	i,f	U
	Pycnonotidae	<i>Pycnonotus finlaysoni</i>	นกปรอดคอคอย	Stripe-throated Bulbul	R	i,f	U
	Pycnonotidae	<i>Pycnonotus blanfordi</i>	นกปรอดสวน	Streak-eared Bulbul	R	i,f	A
	Pycnonotidae	<i>Pycnonotus goiavier</i>	นกปรอดหน้าवल	Yellow-vented Bulbul	R	i,f	C
	Pycnonotidae	<i>Pycnonotus jocosus</i>	นกปรอดหัวโขน	Red-whiskered Bulbul	R	i,f	U
	Pycnonotidae	<i>Pycnonotus aurigaster</i>	นกปรอดหัวสีเข้ม	Sooty-headed Bulbul	R	i,f	U
	Rallidae	<i>Anaerornis phoenicurus</i>	นกแก้ว	White-breasted Waterhen	R	fs	MC
	Rhipiduridae	<i>Rhipidura javanica</i>	นกอีแพรดแถบอกดำ	Pied Fantail	R	i	A
	Sturnidae	<i>Acridotheres tristis</i>	นกเอี้ยงสาธิตา	Common Myna	R	a	U
	Sturnidae	<i>Acridotheres grandis</i>	นกเอี้ยงทอง	White-vented Myna	R	a	U
	Sturnidae	<i>Gracupica nigricollis</i>	นกกิ้งโครคอตัว	Black-collared starling	R	a	U
	Timalidae	<i>Timalia pileata</i>	นกกินแมลงกระหม่อมแดง	Chestnut-capped Babbler	R	i	MC
	Timalidae	<i>Stachyridopsis rufifrons</i>	นกกินแมลงหน้าผากน้ำตาล	Rufous-fronted Babbler	R	i	U
	Tytonidae	<i>Tyto alba</i>	นกแสก	Barn Owl	R	r	U
	Zosteropidae	<i>Zosterops palpebrosus</i>	นกแว่นตาขาวสีทอง	Oriental White-eye	M	i,f	U

สถานะ R (Resident) หมายถึง นกประจำถิ่น, M (Migrant) หมายถึง นกอพยพ (Lekagul and Round, 1991)

อาหาร a (all kind of food) หมายถึง ทุกชนิด, f (fruit) หมายถึง ผลไม้, fs (fish) หมายถึง ปลาและสัตว์น้ำ, i (insect) หมายถึง แมลง, n (nectar) หมายถึง น้ำหวาน, r (raptor) หมายถึง นกผู้ล่า, s (seed) หมายถึง เมล็ด (โอบาก, 2542; โอบาก, 2543 และ โอบาก, 2544)

ความชุกชุมสัมพัทธ์ A (Abundant) หมายถึง นกที่พบได้บ่อยมาก, C (Common) หมายถึง นกที่พบได้บ่อย, MC (Moderately Common) หมายถึง นกที่พบได้ปานกลาง, U (Uncommon) หมายถึง นกที่พบน้อย, R (Rare) หมายถึง นกที่พบได้ยาก (Pettingill, 1969)